

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حجم سازی (۱)

رشته نقاشی

گروه تحصیلی هنر

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۳۷۱۹

بخشی مؤخر، محمود	۷۴۲
حجم سازی (۱) / مؤلفان: محمود بخشی مؤخر، محسن ناصریان. - تهران: شرکت چاپ و نشر	ح ۳۵۱/ب
کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۳.	۱۳۹۳
۸۲ ص. : مصور. - (شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۳۷۱۹)	
متون درسی رشته نقاشی گروه تحصیلی هنر، زمینه خدمات.	
برنامه‌ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی رشته نقاشی دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش وزارت آموزش و پرورش.	
۱. پرسپکتیو. ۲. طراحی. ۳. نقاشی. الف. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش. ب. عنوان. ج. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب های درسی
فنی و حرفه ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

پیام نگار (ایمیل) info@tvoccd.sch.ir

وب گاه (وب سایت) www.tvoccd.sch.ir

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کاردانش

نام کتاب : حجم سازی (۱) - ۳ / ۴۵۰

مؤلفان : محمود بخشی مؤخر، محسن نصریان

اعضای کمیسیون تخصصی : سحر رضایی، محمدرضا طهماسب پور، خلیل کوئیکی و سید همایون موسوی

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : سید احمد حسینی

طراح جلد : مریم کیوان

صفحه آرا : خدیجه محمدی

حروفچین : سیده فاطمه محسنی

مصصح : آذر روستایی فیروز آباد، نوشین معصوم دوست

امور آماده سازی خیر : زینت بهشتی شیرازی

امور فنی رایانه ای : حمید ثابت کلاچاهی، مریم دهقانزاده

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو بخش)

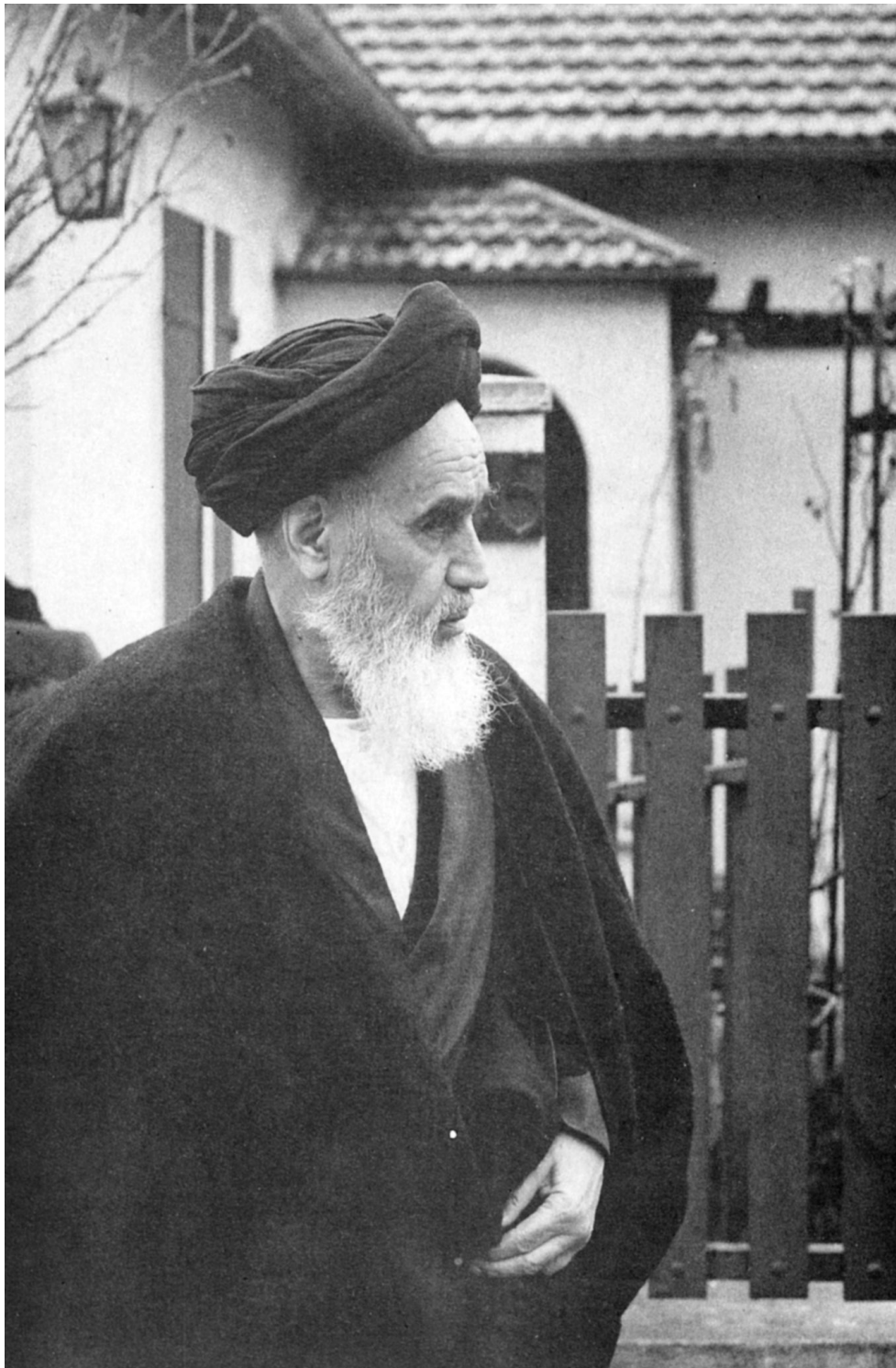
تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ چهارم ۱۳۹۳

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۴-۱۹۵۵-۰۵-۹۶۴-۹۷۸-4-978-964-05-1955-4 ISBN

امروز غرب و شرق به خوبی می‌دانند تنها نیرویی که می‌تواند آنها را از صحنه خارج کند
اسلام است.

امام خمینی (ره)

فهرست مطالب

مقدمه

۱	فصل اول : حجم و حجم سازی
۲	۱-۱- آشنایی با حجم سازی
۴	۱-۲- کارگاه حجم سازی
۷	۱-۳- مقدمه ای بر شناخت حجم
۱۱	۱-۴- تمرین ساخت احجام اصلی و میانی با اشیاء توپر
۱۷	۱-۵- سطح
۱۷	۱-۶- تمرین ساخت احجام اصلی و میانی با اشیاء مسطح
۱۸	۱-۷- خط
۲۰	۱-۸- تمرین ساخت احجام اصلی و میانی با اشیاء خط مانند
۲۳	فصل دوم : ساخت ترکیبات حجمی
۲۴	۲-۱- فضای منفی
۲۶	۲-۲- بافت
۲۹	۲-۳- ریتم
۳۰	۲-۴- مطالعه نور
۳۳	۲-۵- مطالعه رنگ
۳۵	۲-۶- کیفیت ابعاد در مجسمه
۳۵	۲-۷- حرکت - احجام متحرک
۳۷	۲-۸- ساخت ترکیب حجمی با اشیاء توپر
۴۰	۲-۹- ساخت ترکیب حجمی با استفاده از اشیاء بازیافتنی
۴۲	۲-۱۰- کاربرد سطح در ترکیبات حجمی
۴۶	۲-۱۱- طرز ساخت ترکیب حجمی با اشیاء مسطح
۴۹	۲-۱۲- ساخت ترکیب حجمی با اشیاء خط مانند
۵۲	فصل سوم : نقش برجسته
۵۳	۳-۱- انواع نقش برجسته
۵۷	۳-۲- پلان بندی

- ۵۸ ۳-۳- تمرین ساخت نقش برجسته به روش افزایشی - کاهشی
- ۵۹ ۳-۴- طرز تهیه گچ برای ساخت حجم
- ۵۹ ۳-۵- تمرین ساخت نقش برجسته با استفاده از تکنیک قالب فشاری
- ۶۱ ۳-۶- تمرین ساخت نقش برجسته با استفاده از تکنیک قالب یونولیتی
- ۶۲ ۳-۷- تمرین ساخت نقش برجسته با ترکیب موزاییک و قالب یونولیتی
- ۶۴ ۳-۸- تمرین ساخت نقش برجسته با استفاده از تکنیک چسب آکواریوم
- ۶۶ ۳-۹- قالب‌گیری با سیلیکون (برای مطالعه)
- ۶۸ ۳-۱۰- تمرین قالب‌گیری از چهره با استفاده از باند گچی
- ۷۰ ۳-۱۱- تمرین قالب‌گیری از دست با استفاده از باند گچی
- ۷۲ ۳-۱۲- رنگ‌آمیزی به منظور القای پتینه در نقش برجسته گچی

۷۵ فصل چهارم : پروژه‌های پایانی

- ۷۶ ۴-۱- ساخت یک ترکیب حجمی با تکنیک آزاد
- ۷۷ ۴-۲- ساخت یک نقش برجسته با تکنیک آزاد

مقدمه

حجم و فضا عناصر مشترک در اکثر هنرها هستند؛ هنرهای چون معماری، نقاشی، تئاتر، سینما، گرافیک و حتی شعر و موسیقی (در شعر و موسیقی نیز به نوعی فضا سازی وجود دارد). از آن جا که کسب شناخت در زمینه های مرتبط رشته های هنری باعث ایجاد عمق و تأثیر بیشتر در هر زمینه تخصصی می شود. عموماً تدریس واحد حجم سازی در رشته های نقاشی، معماری، طراحی صحنه و... به عنوان چند واحد درسی و رشته هایی که ارتباط کمتری دارند جهت مطالعه پیشنهاد می شود.

کتاب حاضر که برای تدریس در رشته نقاشی تألیف شده است به طور کلی سعی دارد هنرجویان را با خصوصیات حجم آشنا کند. تکنیک های ساده ای که در این کتاب، به فراخور مباحث ارائه می شود به ساده ترین روش ها تنظیم شده است؛ زیرا هدف این درس، آموزش تخصصی مجسمه سازی نبوده و آشنایی هنرجویان با مواد مورد استفاده در حجم سازی و مطالعه اجسام و ساخت آن ها به روش های قابل انجام مورد نظر بوده است. تقسیم بندی مباحث با روش معمول آموزش مبانی هنرهای تجسمی مطابق است؛ لذا هنرجو می تواند تجربیات به دست آمده در مبانی هنرهای تجسمی را به صورت حجمی تجربه کند.

مطالب این کتاب اصراری بر قطعی کردن موضوعات و در نتیجه محدود کردن آن ها ندارد. همچنین تقسیم بندی ها یا توضیحات و بعضاً تعاریف ذکر شده، حتی الامکان ساده و روشن اند.

در فصل اول به عنوان حجم و حجم سازی، ساخت اجسام اصلی و مبانی با به کارگیری اجسام دارای ماهیت حجم توپر (گل و یونولیت)، اجسام دارای ماهیت سطح (مقوا و فوم) و نیز اجسام دارای ماهیت خط (نی، نخ، مفتول و...) مورد نظر بوده است.

در فصل دوم، با عنوان ساخت ترکیبات حجمی، پس از مطالعه توضیحات نظری پیرامون فضای منفی، بافت، ریتم، نور، رنگ، ابعاد و حرکت، به ساخت ترکیبات حجمی با استفاده از همان ابزار و مواد فصل اول پرداخته شده است.

فصل سوم با عنوان نقش برجسته، حاوی توضیحاتی پیرامون نقش برجسته و تمرین های متنوعی با استفاده از تکنیک های مختلف است.

فصل چهارم و پایانی کتاب نیز اختصاص به طرح دو پروژه پایانی دارد.

همکاران محترم هنرآموز توجه نمایند که سعی شده است مباحث و تمرین ها از ساده به مشکل طرح گردد و نیز پیوستگی لازم میان توضیحات نظری در ارتباط با تمرین های عملی وجود داشته باشد. با این وجود در صورت صلاح دید خود می توانند ترتیب ارائه مباحث و تمرین ها را تغییر دهند.

ناگفته پیداست که ارزشیابی از مباحث نظری مطرح شده در کتاب مورد نظر نبوده و این مباحث جهت یادآوری و نیز افزایش آگاهی هنرجویان در کتاب گنجانده شده است. هنرجویان گرامی نیز توجه فرمایند که با مطالعه دقیق مطالب تئوری کتاب و نیز توجه به توضیحات هنرآموز محترم، بهتر خواهند توانست از عهده انجام درست و اصولی تمرین ها برآیند.

همچنین توجه به موارد ایمنی به هنگام کار با مواد و ابزارهای مختلف ضروری بوده و رعایت نظم و دقت در انجام تمرین ها، نتیجه گیری بیشتر و بهتر را به دنبال خواهد داشت.

مؤلفان